

Hồn Nước

Con người được kết hợp bởi hai thành tố: Phần hồn và phần xác. Nhà Phật gọi phần hồn là thân thức. Người Việt Nam tin rằng người nam có ba hồn bảy vía, còn người nữ có ba hồn, chín vía. Những người theo chủ nghĩa duy-vật chi / tin ở những gì có thể cân, đo, đong, đếm. Họ không tin rằng con người có phần hồn.

Nếu đã tin rằng con người có linh hồn thì núi sông đất nước có những khí linh thiêng bao trùm che chở cho dân tộc cũng phải có hồn thiêng để chung đúc nên cái hùng khí của giống nòi.

*Giống Hồng Lạc hoàng thiên đã định
Mấy ngàn năm suy thịnh đổi thay
Trời Nam riêng một cõi này
Anh hùng hiệp nữ xưa nay kém gì.
Trần Tuấn Khải.*

Anh hùng, hiệp nữ VIỆT NAM xưa nay đâu có chịu kém người chính là nhờ khí thiêng của non sông chung đúc nên:

*Trải bốn nghìn năm dựng nước nhà
Sông khoe hùng dũng núi nguy nga
Trả ta sông núi bao người trước
Gào thét đòi cho bọn chúng ta
Trả ta sông núi từng trang sử
Dân tộc còn nghe vọng thiết tha
Ngược vết thời gian cùng nhấn nhủ:
Không đòi, ai trả núi sông ta !
Vũ Hoàng Chương.*

Hồn nước hiển hiện rõ rệt nhất khi gặp cơn quốc biến. Chính là trong những cơn quốc biến đó, hồn nước là một điểm tựa tinh thần giúp cho con dân đất nước dựa vào đó mà đứng dậy vững tay gươm chắc tay súng, diệt trừ bọn cường địch bảo vệ biên cương không để cho một tấc đất, một phân sông lọt vào tay quân giặc:

*Kìa Hưng Đạo gặp khi quốc biến
Vì giống nòi huyết chiến bao phen
Sông Bạch Đằng phá quân Nguyên
Gươm treo chính khí, nước rền dư uy
-Trần Tuấn Khải.*

Hồn nước không phải chỉ hiển hiện ở những chốn đao binh, nơi các con dân xông pha dũng cảm liều mình như chẳng có. Hồn nước còn hiển hiện bàng bạc trong những đỉnh núi chất ngát mây mù, trên những dòng sông cuộn cuộn chảy về Biển Đông, trên những thành quách lâu đài, những đình viện lăng miếu rêu phong cổ kính ngày đêm nghi ngút khói hương chiêu niệm anh linh của các vị quốc tổ các đấng tiên vương đã có công tạo dựng và bảo vệ quốc gia mà truyền lại cho chúng ta.

Hồn nước còn hiển hiện trên những trang sử vẻ vang của dân tộc từ ngày lập quốc đến nay. Tổ Kinh Dương Vương, cha Lạc Long Quân, mẹ Âu Cơ, 18 đời Hùng Vương, vua bà Trưng Vương, Nhụy Kiều tương quan rồi Ngô vương Quyền phá quân Nam Hán trên sông Bạch Đằng, rồi Đinh Tiên Hoàng cờ lau tập trận thống nhất giang sơn đúng như Nguyễn Trãi đã hạ bút trong bài cáo Bình Ngô:

*Kẻ từ Đinh Lê Lý Trần xây nền độc lập
So với Hán Đường Tống Nguyên
Mỗi đảng làm Đế một phương
Dấu cường nhược có lúc khác nhau
Song hào kiệt đời nào cũng có*
-Nguyễn Trãi.

Hồn nước bàng bạc trên những nắm mồ của các chiến sĩ vô danh đem sinh mệnh của mình ra để trả nợ nước non. Hồn nước đau xót nghe tiếng hô VIỆT NAM muôn năm của 13 Liệt Sĩ Việt Nam Quốc Dân Đảng khi bước lên đoạn đầu đài trong một sáng tinh mơ ở Yên Bái. Hồn nước còn hiện hữu trong những đêm trăng sáng, có tiếng sáo diều vi vu trên không gian bát ngát, trong những câu hát trống quân miền Bắc, những câu hò Huế trên Sông Hương, những câu vọng cổ mùi rệu miền Nam.

Hồn nước còn ẩn náu trong những tác phẩm đầy nghệ thuật, đầy tính nhân bản, giàu lòng ái quốc của Nguyễn Trãi của Nguyễn Bình Khiêm, của Bà Huyện Thanh Quan, của Hồ Xuân Hương, của Nguyễn Gia Thiều, của Đoàn Thị Điểm, của Nguyễn Du, của Nguyễn Công Trứ, của Cao Bá Quát, của Nguyễn Khuyến, của Trần Tế Xương, của Nhất Linh, của Khái Hưng. Những vần thơ đầy truyền cảm của Thế Lữ, của Nguyễn Nhược Pháp, của Huy Cận, của Vũ Hoàng Chương, của Nguyên Sa, những họa phẩm tuyệt vời của Mạnh Quỳnh, của Tô Ngọc Vân, của Nguyễn Gia Trí cũng đều thấy hồn nước thấp thoáng trong đó.

Nhưng đại thế trong thiên hạ có lúc thịnh, lúc suy, lúc bĩ, lúc thái. Vận nước cũng thế có lúc lên, lúc xuống khi cường, khi nhược.

*Coi lịch sử gương kia còn tỏ
Mở dư đồ đất nọ chưa tan
Giang san này vẫn giang san,
Mà nay xẻ ghé tan đàn vì ai ?*
Trần Tuấn Khải

Vì ai ? Không cần thông minh lắm chúng ta cũng biết vì ai mà con cháu Bà Trưng, Bà Triệu, ngày nay đem bán thân ở Đài Bắc, ở Nam Triều Tiên, ở Thái Lan, ở Mã Lai, ở Singapore.
Nhớ lại câu nói của Bà Triệu:

"Tôi muốn cưới cơn gió mạnh, đạp luồng sóng dữ, chém cá tròng kính ở Biển Đông chớ đâu có chịu cong lưng làm tì thiếp cho người".

Chúng ta mới cảm thấy tủi hổ và thương cảm cho thân phận của con cháu Bà ngày nay.

Phụ nữ đã thế thanh niên cũng chẳng hơn gì. Họ trở thành những lao nô ở Dubai, ở Saudi Arabia, ở Mã Lai. Họ bị những cơ quan buôn người có môn bài bán buôn như nô lệ. Giáo dục, đạo đức, thuần phong mỹ tục đã bị phá sản. Không ai tin ai. Liêm sỉ không còn. Kẻ dưới bợ đỡ, nịnh hót người trên. Người trên bán rẻ cả đất đai, rừng biển cho ngoại bang để cầu an hưởng thụ. Hồn nước có thiêng ắt phải hiện về mà dạy cho những hạng người này một bài học:

*Sống như thế, sống đê, sống nhục
Sống làm chi thêm chật non sông
Thà rằng chết quách cho xong
Cái thân cầu tị ai mong có mình.*
-Nguyễn Phi Khanh.

Muốn hồn nước trở về, chúng ta phải làm gì ?

*Ngày nay, muốn sông bền, núi vững
Phải làm sao cho xứng người xưa
Yêu nòi giống, hiểu thời cơ
Bốn phương một ý: Phụng thờ giang sơn
Đừng lo yếu, hãy chung hồn
Cần câu đánh giặc từng hơn giáo dài*
-Vũ Hoàng Chương.

Nhà văn, nhà thơ có những cảm quan đặc biệt lắm khi họ sáng tác những tác phẩm thích hợp cho hoàn cảnh của dân tộc hàng trăm năm sau. Bài Thề Non Nước của thi sĩ Tản Đà ứng dụng vào thời đại chúng ta sao khéo tương hợp đến mức độ kỳ lạ. Xin nghe:

*Nước non nặng một lời thề
Nước đi đi mãi không về cùng non
Nhớ lời nguyện nước thề non
Nước đi chưa lại, non còn đứng không
Non cao những ngóng cùng trông
Suối khô dòng lệ chờ mong tháng ngày.*
-Tản Đà.

Nhà thơ đã vẽ ra thật rõ nét tâm sự của những người bỏ nước ra đi trông về cố hương ngổn ngang nhớ nước:

*Non cao tuổi vẫn chưa già,
Non thời nhớ nước, nước mà quên non.
Dù cho sông cạn đá mòn,
Còn non, còn nước, hãy còn thề xưa.
Non xanh đã biết hay chưa?
Nước đi ra bể lại mưa về nguồn.
Nước non hội-ngộ còn luôn.
Bảo cho non chó có buồn làm chi.
Nước kia dù hãy còn đi,
Ngàn dâu xanh tốt non thì cứ vui.
Nghìn năm giao-ước kết đôi,
Non non nước nước chưa nguôi lời thề.*
Tản Đà.

Cụ Nguyễn Quyền, một nhà lãnh đạo trong phong trào Đông kinh nghĩa thực có sáng tác một bài thơ chiêu hồn nước. Theo cụ Nguyễn Quyền thì hồn nước trong thời Pháp thuộc nhiều nhượng đã phiêu lưu trôi giạt không biết ở phương nào nên cần phải gọi hồn về. Gọi hồn về để khuyên bảo con dân VIỆT NAM đoàn kết, tự cường và duy tân cùng mở mang kiến thức chia sẻ trách nhiệm:

*Cùng trong một bọn quốc dân
Gánh giang sơn cũng một phần trên vai
Than ơi! Hồn nước ta ơi !
Tỉnh nghe ta gọi mấy lời đồng tâm*
Nguyễn Quyền

Mong rằng chúng ta tìm được hồn nước để chiêu hồn về phù trợ cho chúng ta và đồng bào hải ngoại cũng như quốc nội vực đất nước đứng lên để có thể sánh vai cùng thế giới năm châu tiến bước trên con đường văn minh tiến bộ.

GS Lưu Trung Khảo - 20/08/2008